СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 173. Джерзи Сіти, Н. Дж., пятниця, 26. липня, 1929. VOL. XXXVII. No. 173. Jersey City, N. J., Friday, July 26, 1929. THREE CENTS.

ГУВЕР ПРОГОЛОШУЄ ПАКТ КЕЛОҐА

ПРОТИВОЄННИЙ ПАКТ УХОДИТЬ У ЖИТТЯ.

ВАШИНҐТОН, 25. липня. — Вчора в 1-шій годині 22 мінути зполудня президент Гувер проголосив урочисто, що противоєнний пакт Келоґа входить у життя.

Як відомо, сей пакт відкидає війну як спосіб полагоджування політичних питань та ставить на її місце мирні переговори.

У своїй проклямації президент Гувер заявляє, що мир треба вважати святим обовязком урядів. Він підносить теж уплив мирового настрою на зладження пакту та вплив пакту на мирне пожиття й розвій держав.

В церемонії проголошення пакту Келоґа взяли участь: найвищі урядники Злучених Держав, бувший секретар стейту Келоґ, котрого імя пакт буде все носити, далі представники 43 заграничних урядів, що підписали пакт.

АМЕРИКА ЗДЕРЖУЄ БУДОВУ ВОЄННИХ КОРАБЛІВ.

СЕ ЇЇ ВІДПОВІДЬ НА ВІДПОВІДНИЙ ЖЕСТ АНГЛІЇ.

ВАШИНҐТОН, 25. липня. — Відповідаючи на вчорашну заяву уряду Великої Британії, здержуючу дальшу будову воєнних кораблів, президент Гувер видав зарядження здержати дальшу роботу над будовою трох кружляків, двох субмарин та дока для будови субмарин.

Рівночасно уряд дає до зрозуміння, що робота над иншими воєнними морськими будовами буде поступати борше поволіше, як зпершу пляновано.

Сенатор Бора, голова сенатового комітету для заграничних справ, каже, що від сих заяв справа мира поступила тільки на один крок уперед.

СТЕЙТОВА ВЛАДА НЮ ДЖЕРЗІ ЗАМИКАЄ БАНК.

ВВАЖАЄ ЙОГО НЕПЕВНИМ.

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 25. липня. — Банковий департамент стейту Ню Джерзі перевів контролю в Гобарт Трост Компані та його двох місцевих філіях та замкнув сей банк як „непевний".

Стейтові урядники банковости кажуть, що банк стратив 500,000 долярів на ріжних спекуляціях. Директори, серед котрих є мейор міста, кажуть, що банк незадовго отворить свої двері для бизнесу та що заряд банку зверне депозиторам кождий депозит до цента.

БОРОТЬБА КРАВЕЦЬКОЇ ЮНІЇ ПРОТИ „СВЕТШАП".

ЮНІЯ КЛИЧЕ ПІДПРИЄМЦІВ НА КОНФЕРЕНЦІЮ.

НЮ ЙОРК, 25. липня. — Нюйорська кравецька юнія запропонувала скликання конференції юнії й кравецьких жіночих підприємств для обговорення способів боротьби проти „светшап", себто віддавання кравецьких робіт до приватних домів.

Конференції мають відбутися десь на другий тиждень. Мають вони на ціли встановити, як має виглядати примірна кравецька шапа.

АМЕРИКА ПРИЗНАЄ СОВЄТСЬКИМ ЛЕТУНАМ ПРАВО ВИСІСТИ НА АМЕРИКАНСЬКУ ТЕРИТОРІЮ.

ВАШИНҐТОН, 25. липня. — Американський уряд згодився на просьбу московського уряду та дав право його літакови „Дух Совєтів" висісти на американській території, коли він приде до Злучених Держав.

Літак має вилетіти з Москви на слідуючий тиждень та має летіти до Ню Йорку. На ньому буде 4 летунів. Летіти вони будуть з Москви понад Сибір, до Аляски, звідти понад Тихий океан до Сан Франциско, відтак до Шикаго й Ню Йорку.

МАЮТЬ БУДУВАТИ ПЕРШИЙ КООПЕРАТИВНИЙ ОФІСОВИЙ ХМАРОДЕР.

НЮ ЙОРК, 25. липня. — У центрі бизнесової части міста, бо на розі Брод Стріту й Ексчендж Плейзу, має незадово повстати перший кооперативний офісовий хмародер у світі. Має він мати 50 поверхів та буде містити тільки кімнати для бизнесу. Коштувати буде 20 міліонів долярів.

ЗАХОДИ КОЛО ПОМЕНШЕННЯ НЕБЕЗПЕКИ ПЛИВАННЯ В СУБМАРИНІ.

САН ДІЄҐО, Каліфорнія, 25. липня. — Вчора роблено тут проби з підняттем з морського дна субмарини, немовби затоплено. Проби роблено при помочі субмарини „Ві-Фор", котра є найбільшою субмариною американської воєнної фльоти.

Проба була вдачна. Плаваючим по поверхні води лодкам удалося напомпувати воздуха та „вратувати" 87 жовнірів, буцімто затоплених у субмарині, лежачій без влади на дні моря.

НІМЦІ ЗАСТАВЛЯЮТЬ НАРОДИ ДО КОНКУРЕНЦІЇ.

НЮ ЙОРК, 25. липня. — Північно-Німецький Лойд оголосив був, що кождий, хто сього бажає, може дістати карту на відвідини нового німецького корабля „Бремена", який прибув сюди в понеділок з Німеччини першою своєю подорожю.

На відвідини зголосилося таке велике число цікавих, що підприємство мусіло перестати видавати карти вступу, видавши їх 52,000.

Успіх німецького підприємства був великий головно в тому, що на „Бремен" зголосилося більше пасажирів, ніж він може перевезти. Ся популярність заставляє підприємства инших держав конкурувати з Німеччиною. Франція, Англії й Американці заповідають будову ще більших і ще скорших кораблів.

АНГЛІЯ, А РОСІЯ.

Радянський дипльоматичний представник у Парижі, Довгалевський, одержав інструкції від радянського уряду, щоби поїхати до Лондону для розпочаття переговорів у справі відновлення звязку між Англією і Росією.

ЩЕ ТРОХИ І БУЛИБ З НЬОГО ЗРОБИЛИ ТРУПА.

Богатого купця Меяя з острова Куби найшла перед кількома днями родина в ліжку неживого. Поплакали, скричали тай почали лагодити похорон. Тіло відіслано до закладу, щоб його забальсамувати. І хто зна, що булиб там з ним зробили, якби він був нагло не піднісся. Булиб напевно з нього зробили трупа, бо він був живий і попав був тільки в летарґ (така хороба, що чоловік виглядає як неживий).

ВОЙОВНИЧИЙ ОРЕЛ.

На дівчат, що купалися біля Клайпеди в Балтійському морю, напав перед кількома днями величезний орел. Він довго кружляв над ними, спустився стрілою і кіхтями та клювом почав кидатись на них. Дівчата підняли крик і аж як кількох мужчин надбігло, орел пігнав у хмари. Нотири дівчині одержали важкі рани. Два дні пізніще той сам орел заатакував гуртоk купальників-мужчин, але ті вбили його палицями. Це був велит-птиця, в розпятю крил мав півтретя метра. Його віддали до музею в Ковні.

ФОРТ ВІЛІЯМ ЗА ЦЕЛІБАТОМ.

Целібат найшов оборонців в місті Форт Віліям (Канада). За целібатом заявилася тамошня шкільна рада. Се одначе не значить, що шкільні радні постановили жити в целібаті. До них самих їх постанова не відноситься, тільки до учительок в тім місті. Шкільна рада приняла постанову, що замужні жінки не можуть бути учительками. Се значить, що як котра учителька віддасться, то автоматично тратить посаду. До учителів ся постанова покищо не відноситься; значить, учителям можна ще женитися.

УЧИТЕЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ В КАНАДІ БУЛА УБОГА.

Убога, можна навіть сказати, що дуже убога була сьогорічна конвенція Товариства Українських Учителів Канади, яка в днях 11 і 12 липня відбувалась у Вінніпегу. На конвенцію приїхало тільки маленьке число учителів, кажуть, що 18, але й ті наначе чергувалися і майже ніколи не були всі разом. На конвенції виголошено лише два відчити: один виголосив п. М. Кумка, другий п-на А. Чорнейко. Учасники конвенції застановлялися над тим, чи супроти такого слабого заінтересування конвенціями українських учителів взагалі не краще розвязати учительську організацію. Перемогла думка, щоби ще вдержувати організацію і посідовно вибрано на найходячий рік уряд Товариства Українських Учителів Канади в такім складі: голова М. Ваврик, заст. гол. А. М. Гуменний, п-на А. Чорнейко секретарка і І. Н. Сторожук заст. секретар. — (Укр. Голос).

СУДЯТЬ ЗА ЗРАДУ ПОЛЬЩІ.

В Катовицях (Польща), розпочинається суд над Уліцом, бувшим головою німецького „Фольксбунда" в Польщі. Польська влада притягнула Уліца до відповідальности за те, що він нібито виступав проти польської держави, ведучи пропаґанду серед молоді, щоби вона не вступала до польської армії. А також провадив німецьке товариство в Горішньому Шлезьку в дусі ворожому до польської держави. Цей судовий процес викликав надзвичайне заінтересовання в Німеччині, звідки до Катовиць приїхало богато журналістів від ріжних газет. Уліц арештований вже давно. Арешт його викликав свого часу протест Німеччини перед Лігою Націй.

ВИКРИТТЯ ШПИГУНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ В БЕСАРАБІЇ.

Генеральна сіґуранца викрила широко розгалужену шпигунську організацію в Більцях у користь Совітської Росії. Багато осіб арештовано. В цю справу має бути замішаних багато військових осіб та це держать у тайні, бо провадиться слідство.

ВІД ГРОМУ.

Над оселею Заєкцар в Юґославії шаліла оноді жахлива буря. Підчас неї сховалося кільканацять людей, що працювали на полі коло сіна, під високе дерево. Та в дерево вдарив грім і шістьох селян убив на місці, а пятьох бореться зі смертю.

ДІТИ ЗАЙМАЛИСЯ ГРАБОВАННЯМ КРАМНИЦЬ.

В Ст. Боніфес, Ман., арештовано трох молодих хлопців, у віці вісім і девять літ, як наймолодшу трійку бандитів, яких там колинебудь арештовано. Хлопці через два тижні грабували крамниці і є підозріння, що вони ограбили одну церкву. Одного з хлопців арештував полісмен на горячім вчинку, як він грабував касу одного-різника. Хлопець дістався до різниці, розідрвши сітку від комарів і розбивши вікно. Допитуваний на поліції, він зрадив двох своїх товаришів.

ХОМИШИН ВІДГАНЯЄ ЛЮДЕЙ ДО ПРОТЕСТАНТІВ.

Усе греко-католицьке населення села Верховець, копичинецького повіту, перейшло на протестантизм. Причиною зміни віри був спір з епископом Хомишиним за поле. Епископ Хомишин обіцяв громаді Верхівці створити парафію, бо се мале село не мало досі греко-католицької парафії. На випосаження священика він приділив 32 морги поля під услівіям, щоби селяне покрили тільки кошти перепису землі. Кошти мали винести 5,000 золотих. Селянам ся справа виглядала підозріло; по їх думці переписання землі не повинно було коштувати аж так богато грошей. Через те й не хотіли зложити вимаганої суми. Розгніваний епископ Хомишин поділив згадані 32 морги поля між сусідних парохів, а село Верхівці прилучив до сусідної греко-католицької парафії в Кловинцях. Та на се вже розгнівалися й парафіяне, в числі 107 осіб, і заявили свій перехід до евангельсько кальвінської (презбитеріянської) церкви.

ЗЕМЛЕТРУС НА ПІВНОЧІ.

Перший раз від 1645 року стався землетрус на західній стороні Ісляндії. Землетрус був такої сили, що стіни будинків потріскали й місцями обвалилися. Населення дві ночі не ночувало в своїх помешканнях, боячись великої катастрофи.

НЕ ВДАЛОСЯ!

Ганна Коробій з Яцковець, пов. Зборів, асекурувала високо хату і нераз просила Бога, щоби та хата згоріла, а вона дістала гроші і вибудувала собі нову. Колиж Бог нахабних мольб не послухав, рішила вона сама спричинити пожар. Вилізла на стрих, привязала в нафті намочений мотуз до кроквів, підпалила і пішла в поле з такою міною, якби нічого. За якийсь час стріха почала горіти, але сусіди загасили. І тепер так: Стріха згоріла, а Гануська і грошей не дістала і за кратами мабуть посидить.

МОРД ЧЕРЕЗ МАЄТОК.

Ще в кінці мая ц. р. найшла поліція в стайні господаря Миколи Уклея з Сухоржова, пов. Тарнобжеґ, закопаного під жолубом трупа його сина. На голові трупа було кільканацять знаків від удару сокирою. Як дослідила поліція, то молодого Уклею замордувала в часі ску його сестра Марія, яка ненавиділа брата за те, що батько обіцяв йому записати більше поля як їй — а вчинку допустилася за намовою матері. Обі вбийниці арештовано тай відставлено до суду.

ДИВНА ПОДІЯ У ВАРШАВІ.

Цікаву річ вистроїли вшехполяки у Варшаві підчас паради 36 полку піхоти т. зв. Леґії Академічної. В хвилі, коли оркестра заграла звісний санаційний гимн „Ми перша бриґада", прапорні відділи (почти штандорове) вийшли з рядів і віддалилися. Це сталося, як пишуть польські газети, за намовою вшехполяків. Знов же якийсь вшехполяк Вуйцік, бувший військовий, замешкалий у Пястові під Варшавою, написав до згаданого полку лист, в якім мав образити офіцирський корпус цього полку. Комендант полку післав до Пястова двох офіцирів, щоби провірили, хто є той Вуйцік. Коли вони явилися у цього останнього, він добув револьвера і кількома стрілами ранив обох офіцирів. Ціла та подія є взагалі покищо загадочна.

ОДИН У ШПИТАЛІ, А ДВА В КРИМІНАЛІ.

В Садаґурі (Румунія) прийшло до сумного факту, бо там побили тяжко одного чоловіка. Ще сумніщим є, що тим чоловіком є румунський старшина, що ізза жінки запустився в бійку з цивілістами. Сумні також наслідки, бо старшину добре таки набили, а обох цивілістів заарештували. По чім боці правда?

НЕЧУВАНИЙ НАПАД.

Оноді в ночі напали незнані бандити на хату купця Ізаака Кроненблята в Михайлівчах, повіт Рогатин. Зрабували все, що мало яку-таку вартість, а на відхідніи вкинули крізь вікно ручний гранат, який вибух і важко поранив і самого Кроненблята і його 9-літню дочку. Ну, до такого звірства ще досі бандити не доходили!

РОСІЙСЬКО-КИТАЙСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ ПОЧАЛИСЯ

ДУМАЮТЬ ПРИ ПОМОЧІ ПЕРЕГОВОРІВ РОЗВЯЗАТИ КОНФЛІКТ. ОБИДВІ СТОРОНИ ВІДТЯГНУЛИ СВОЇ ВІЙСЬКА ВІД ГРАНИЦІ.

ТОКІО (Японія), 25. липня. — Російський ґенеральний консуль у Харбіні, Мельніков, виїздить на стацію Ченґчун для переговорів з уповноваженим манджурського правительства у справі захоплення Китайцями залізниці. З китайської сторони буде вести переговори Ченґ-Тсо-Ґсінґ, який є ґубернатором манджурської провінції Кірін.

Уповажнений Москвою Серебряков також знаходиться в дорозі недалекого манджурського кордону. Можна сподіватися скорого приїзду його до Манджурії. Тимчасом війська обох сторін відтягнені далі від кордону, щоби запобігти можливим провокаційним та несподіваним сутичкам.

БОЛЬШЕВИКИ ІНІЦІЯТОРИ ПЕРЕГОВОРІВ.

МОЖЛИВО, ЩО ПЕРЕГОВОРИ МІЖ КИТАЄМ І РОСІЄЮ БУДУТЬ ПРОВАДИТИСЯ В БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН (Німеччина), 25. липня. — Уникаючи посередництва якоїнебудь третої держави, большевики звернулися безпосередньо до Китайців з пропозицією розпочати переговори в справі мирного полагодження конфлікту. Для цього большевицький амбасадор у Берліні, Крестінський, звернувся з відповідним предложенням до тутешнього китайського амбасадора.

Тут думають, що вибір Берліна як місця переговорів між большевиками та Китайцями є цілковито льоґічним, бо Німеччина не має таких дражливих своїх інтересів на Далекому Сході, як инші великі держави. Таксамо можливо, що Німеччина буде третьою стороною, яка візьме на себе посередництво в преговорах між Китаєм і Росією.

ПАРИЖ ЧЕКАЄ БІЛЬШОГО НАПРУЖЕННЯ.

ПАРИЖ (Франція), 25. липня. — Не зважаючи на те, що ані Китай, ані Росія не бажають війни, бо не готові до неї, всеж тут чекають дальшого напруження між ними. Французький міністер справ закордонних Бріян продовжує свої переговори з радянським амбасадором Довгалевським, але без жадних наслідків.

Припускають можливість, що большевики захоплять частину Манджурії в амурській долині. Це вони можуть зробити не оголошуючи війни, як репресії проти китайського поступовання. Ця територія буде потрібна їм як ґарантія, що Китайці привернуть большевикам права на Східно-Китайській залізниці.

Довгалевський запевняє Бріяна, що Росія не думає про жадну аґресивність, але прагне до збереження мира.

МОСКВА АЛЯРМУЄ.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ МОСКОВСЬКІ ГАЗЕТИ КЛИЧУТЬ НАСЕЛЕННЯ ГОТУВАТИСЯ ДО ВІЙНИ.

МОСКВА (СССР), 25. липня. — В Москві задоволені акцією американського секретаря стейту Стимсона, що направлена до мирного розвязання большевицько-китайського конфлікту. Міжтим усі московські газети бють на ґвалт і кличуть населення до вступлення в червону армію та до складання жерти на устаткування армії ріжними бойовими припасами.

Китайський заступник посла в Москві не виїхав з Москви після формального оголошення Китаєм розриву з Росією. Він це пояснює тим, що чекає приїзду свого шефа, щоби потім разом виїхати з Москви. Таке поступовання його пояснюють тим, що оголошення Китаєм розриву з Росією було лише звичайним блофом.

РОЗСТРІЛЯЛИ БІЛОҐВАРДЕЙЦІВ.

МОСКВА (СССР), 25. липня. — Офіційна большевицька телеграфічна аґенція „Тас" повідомляє, що по наказу харбінського чека розстріляно 16 російських білоґвардейців. Вони були захоплені в полон на радянській території після того, як напали на неї зі сторони Манджурії при підтримці китайської влади. На радянській території вони понищили деякі мости, спалили склади, зруйнували залізницю і т. д.

МОРСЬКЕ ОБЕЗЗБРОЄННЯ.

КОЛИ АНГЛІЯ ТА АМЕРИКА ОСЯГНУТЬ ПОРОЗУМІННЯ, ТОДІ МОЖНА БУДЕ ГОВОРИТИ З ИНШИМИ ДЕРЖАВАМИ

ЛОНДОН (Англія), 25. липня. — Мек Доналд у своїй промові в парляменті заявив, що найперше Англія та Америка мусять порозумітися між собою в справі обмеження морського збросння. Це можна осягнути на основі обопільного порозуміння. Коли таке порозуміння буде між цими двома державами, тоді вже можна запросити инші держави до спільних переговорів.

Справу морського обеззброєння він думає вияснити в особистих розмовах з президентом Гувером, з яким сподівається зустрінутись у жовтні у Вашинґтоні. На доказ щирого бажання зменшити узброєння анґлійське правительство спинило будову нових військових кораблів.

НІМЦІ ВИТАЮТЬ ПАКТ КЕЛОҐА.

БЕРЛІН (Німеччина), 25. квітня. — Президент Гінденбург та міністер справ закордонних Штреземан вислали свої побажання до президента Гувера та до секретаря Стимсона з приводу вступлення в законну силу пакту Келоґа.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Загряницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА СПОКІЙНУ СТАРІСТЬ.

Американська урядова статистика показує, що пересічне людське життя в Злучених Державах продовжується. Се значить, що нині більше людей доживає до старших літ, як їх доживало яких десять літ тому. Є се без сумніву здобутком американської цивілізації, кращого життя, кращої захорони здоровля, безпеченства при праці й таке инше. Однак се явище має теж і другу сторону: коли більше людей доживає старшого віку, то тим самим більше людей виставлених на зменчені зарібки, на старечу безпомічність, а часто на самітність.

Яка зарібкова здібність старого чоловіка в нинішні часи, се нашим людям уже не треба говорити. Серед них уже стільки є людей у старшому віці, що про їх досвіди при шуканню роботи знає й баба й громада. Стануть приміром у лінії перед фабричним урядом для найму нових робітників здорові люде по 45 літ, то наймаючий робітників фабрикант чи урядник на них і не дивиться, а йде просто до молодих. Най молодик не знає нічого про працю, то все таки він має кращі шанси дістати роботу як людина „зі срібними нитками в волоссю", хочби ій робота в руках горіла.

Ось так і повстає питання старшого віку: що робити старшому чоловікови? Як йому удержуватися при життю? Де йому найти потрібне всякій людині товариство?

Ось се питання важніше від питання сиріт. За сироти дбають нині всякі публичні встанови. Для старих людей нема ніяких установ, хіба „пургаву", дім для бідних. Та дім для бідних має звичайно атмосферу, що здоровому, активному чоловікови, який привик покладатися на свою працю, а не на чужу поміч, там жити се не радість, а отруя. Добре каже „нюйорська комісія для забезпечення старого віку", що нині старі люди мають краще життя на старість, як старі люде.

Отся комісія перша береться за розглянення питання забезпечення старости. Ходить їй не тільки о те, як удержати старих людей, але як їм найти відповідне притуловище. Покищо вона буде тільки робити публичні переслухання. Значить, до справдішньої акції для старих людей ще далеко. Зрештою, її робота відноситься тільки до одного стейту. Хоч і се добрий початок, та громадянство вже тепер треба думати про тих, що дозрівають до старости з поменшеним зарібкованням. Треба й нашим імігрантам про се думати. По перше, нам треба вибирати завчасу ті роди обезпечення, що звільняють нас на старість від оплат та дають нам обезпечення вже за життя. По друге, нам треба думати про притуловище для старших людей, де вони моглиби прожити без пониження своїх літ старости.

Др. В. Клодницький.

ЕКОНОМІЧНА ВІЙНА.

Міжнародний Банк. Захитання Версальського договору.

Після підписання договорів, якими припинено велику світову війну — різню людей, розгорілась по світу економічно-господарська війна. Економічна війна ставить собі завдання заволодівати матеріяльні добра других народів, які не всилі зберігти для себе тих дібр-богатств, якими матір-природа їх наділила.

Мілітарна війна має звичайно своє економічне підложа — себто свою економічну базу. І світова війна мала свою сильну економічну базу, себто богато воюючих держав у світовій війні мали на оці заволодівання для себе ринків збуту на свої індустріяльні товари, або підбиття під свою власть територій, з яких би можна тягнути соки у формі ріжних сирівців.

Як ми приглянемося таким учасникам світової війни як Англія, Німеччина Франція й Америка, то ми побачимо, що їх гнали до війни в більшій мірі економічні, ніж політичні інтереси.

Самий Версальський договір 1919 р. для згаданих висше держав має більш характер економічний, ніж політичний. На підставі цього договору, приміром, Німеччина тратить свої кольонії (сирівці і ринки збуту для індустрії). Окрім того на Німеччину накладають аліянти репарації в сумі **120 міліярдів долярів.** В наслідок розумної політики Німців в кількох минулих роках зредуковано нечувано велику репараційну суму, яка мала задушити Німців. І так: в 1921 р. репарації зредуковано до **132 міліярдів німецьких золотих марок,** в 1924 пляном Доса зменшено знова о половину, а в 1929., 7. червня, пляном Юнга (Юнг — американський фінансовий експерт і предсідатель репараційної комісії) зредуковано репарації на около 8 міліярдів долярів, то є 36 міліярдів зол. нім. марок.

Паризький договір: 1) унормував Німцям реченці на сплати згаданої репараційної суми (на протязі 58 років), 2) зніс всяку контролю аліянтів над фінансами Німеччини, 3) скасував богато економічних агентів і комісарів, репараційного, до головного включно, 4) звільнив Німеччину від чиннить повоєнних (приміром, достава вугілля та машин), 5) усунув з Надренії окупацію французьких й англійських військ; 6) намітив плян розбудови міжнародного банку, при помочи якого німецькі репарації мають бути переведені.

У паризькому договорі, який підписано 7. червня, велику ролю відіграли Американці з Юнгом на чолі. Юнг став славним „дипльоматом" тому, бо він довів якраз до зорганізовання міжнародного банку. Цей банк 1) сповнятиме роботу головного репараційного комісаря; 2) буде контролювати всі емісійні банки світа; 3) буде принимати депозити з ріжних держав світа; 4) буде пильнувати стабілізації „антанто-союзних" держав; 5) з доходів за згадані трансакції буде помагати Німеччині умовувати 8-міліярдову суму репарацій.

Можнаб думати, що Юнг з якихсь філянтропійних мотивів так завзято форсував паризький договір. Зовсім ні! **В договорі Юнг виборов собі, що дві третих із вплачених репарацій в першу чергу має одержати Америка на конто боргів, затягнених в Америці Англією, Францією й иншими европейськими державами.**

Що то значить?

Европа довгує Америці около 10 міліярдів долярів **(воєнний борг).** Донедавна годі було предвидіти, чи тих 10 міліярдів Америка з поворотом одержить. Нині Юнг добився до того, що з самих репарацій **Америка одержить 5½ міліярда долярів.** Значиться, на імя „міжнародний банк" матиме 5½ міліярда американського гроша. Йдім дальше! В паризькому договорі говориться, що міжнародний банк буде принимати депозити инших держав і рівночасно буде контролювати всі емісійні банки світа і стабілізувати валюти европейських (заприязнених) держав.

В наслідок економічної кризи в Европі жадна держава не має гроший на депозити в міжнародному банкові. Отже ясно, що Америка, яка має надмір гроша, впакує в міжнародний банк силу силенну грощий, на яких покищо не було певного ринку збуту. Америка, себто Гувер і Юнг в паризькому договорі доказали світови, що вони побідили европейські держави — головно Лігу Націй. — Американці побідили економічно! Найгірше потерпіли в паризькому договорі Французи, бо репарації їм дадуть **не кількадесять** міліярдів, як це предбачував Версальський диктат, **а лише фактично около одного міліярда долярів.** Паризький договір з 7. червня 1929 р. знівечив всю силу (економічну силу) Версальського договору. Версальський договір впаде під ударами міжнародного банку. — Міжнародний банк — себто „американський банк" відіграє благородну ролю в економічному житті Німеччини, бо виразно говориться, що із прибутків згаданого банку будуть сплачувані німецькі репараційні рати. Ясно говорячи, справа мається так, що Америка на спілку з Німеччиною зачинає приводити Европу до економічної рівноваги.

На цьому місці годиться ще раз підкреслити, що Німці в Европі сьогодня стоять під політичним оглядом дуже сильно. Їхня тактика більш ніж розумна. Нам треба брати собі за взір німецьку витревалість і ту світу віру в успіхи завзятої боротьби. Рівнож нам треба вчитися від Американців політичного сприту. Окрім того ми, Українці, живучі тут в Америці, мусимо подбати о те, щоб американський політичний світ пізнав і зрозумів нашу справу в Европі. Дальше на організаційному полі тут в Америці ми мусимо своєю зорганізованістю і безвпинною працею доказати, що наш нарід гідний своєї держави.

До нині у нас чимало недомагань: на церковному полі у нас розбрат, на політичному нетерпимість і вузькопартійна заїлість, а загалом на просвітньо-громадському полі у нас байдужість, а головно зневіра в краще завтра. Будьмо сильніщі і бодріщі духом і вірмо, що у нас наступлять красші часи, — бо в політиці проходять сприятливі зміни.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО СКІНЧИВШИХ ВИСОКІ ШКОЛИ.

Час-від-часу в газеті „Свобода" друкуються відомости про молодих Українців, що покінчили висші американські школи. Дух радується, коли читаєш, що молоде покоління нашої еміграції взялося за науку та старається здобути собі місце рівне з иншими, старшими еміграціями. Це найправильніший шлях, яким можна найскорше дійти незаможній нашій еміграції до здобуття собі висшого становища в Америці, а разом з тим і до здобуття красшого матеріяльного й незалежного від примхи „боса" становища.

Я певний, що багато нашої молоді кінчає ріжні технічні школи, музичні, чи які инші спеціяльні, з яких набутий фах не потребує підтримки від українського загалу в Америці. А між тим про скінчивших такі школи я, на жаль, не читав у „Свободі". Читав лише про лікарів та адвокатів. Тому мені здається, що всі ці повідомлення про наших Українців, які скінчили високі школи, розраховані в певній мірі на адвертайзмент їх серед української еміграції.

Звичайно в таких повідомленнях говориться, що такий то молодий український адвокат, чи лікар, відомий зі своєї діяльности в українських організаціях, або має ті заслуги, що батьки його походять з „Рідного Краю" та є членами якоєнебудь українського товариства. Виходить, що кожен такий молодик, який скінчив високу школу, хоче вже цим одним повідомленням про себе здобути прихильність українського загалу та признання його заслуг, які часто обмежуються лише тим, що він скінчив високу школу.

Я думаю, що мало скінчити високу школу й написати про це в газеті дзятого, щоби мати признання від української еміграції. Длятого, щоби мати від неї признання й підтримку, треба дійсно працювати щиро на народній ниві, треба йти в українські організації, ставати там провідниками, а не лише пильнувати свого бизнесу, не лише пильнувати своїх інтересів, маючи при тім претензії до своїх людей. Освічена людина повинна почуватися більше, як неосвічена, до обовязку супроти своїх народних мас. Коли вона хоче здобути признання в тих масах та мати від них моральну й матеріяльну підтримку, вона повинна працювати довго й уперто серед тих мас та для тих мас. Не пригадувати про народні маси лише тоді, як вона потрібує їх, але треба завжди памятати, що народні маси потребують її, завжди й на кожному кроці свого життя. Лише ті заслуговують на народне признання, які дійсно працюють серед народа й для народа, але не ті, що лише скінчать високі школи, оголосять про це в газетах, та ще подадуть адреси своїх офісів і далі їх імени в газетах не стрінеш, хіба що в оголошеннях про урядові години в їх офісах.

Цією заміткою я хочу звернути увагу на те, що серед нашої еміграції вже багато є не лише лікарів та адвокатів, але й інжинірів, учителів та инших інтелігентів, що покінчили високі американські школи, але про них навіть не прочитаєш слова в українській пресі, бо вони не потребують для свого „бизнесу" української маси. Порівнюючи з тим, скільки маємо вже в Америці своєї інтелігенції, вихованої вже тут, на народній ниві праціє така обмаль, що майже сходить до зера. Більшість з них стали „ріел Америкенс", або навіть зачисляли себе до наших ворогів ізза „бизнесу".

Думаю, що не зайвим було би, щоби наша молода американська інтелігенція подумала про спільне обєднання, подумала про спільну працю серед українського народу й на українській ниві. Ініціятиву повиннiб до цього взяти в свої руки ті, що почасти й здобули собі освіту завдяки підтримці українських інституцій, чи українських окремих організацій та осіб. Без цього наша молода тутешня інтелігенція не виконає своїх обовязків перед своїм народом і тому нехай не дивується, коли наші люди скорше йдуть до Жида, Айриша, Німця чи кого иншого за порадами в своїх справах, ніж звертаються до своїх адвокатів, лікарів, інжинірів, бизнесменів і т. д.

Отже не лише адвертайзментом в газетах та маленькою автобіографією здобуваються симпатії й підтримка загалу, але постійною ідейною та упертою працею серед народніх мас.

Петро Куркуль.

В. Кедровський.

1919 РІК

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1919 р.

(28)

Краще менше критикувати нас, а більше далиб доказів, що самі можуть ліпше виконати свої обовязки державних мужів. Коли вони тепер ще стоять при владі, то це лише завдяки тому, що галицькі маси занадто знищені війною, прибиті й приголомшені, що не виявляють революційного порядку, а то тут прийшли инші люди, молодші, а не представники старих цісарських установ, як у нас були зпочатку представники земств.

Інформації з Київа страшенно спізнюються, бо нема туди прямого дроту. А тимчасом по місті і навіть в офіційних галицьких колах кружляють тисячі ріжнородних і дуже сенсаційних чуток. В ситуації трудно розібратися.

8. лютого. Від команданта міста Станиславова я мав повідомлення, що вчора Київ захопили большевики. Ранком я стрінувся з одним хорунжим Січовиків, що виїхав з Київа 6 днів тому. Він повідомив мене, що всі наші головні сили вийшли з Київа і розташувалися біля нього на позиціях, залишивши в місті лише патрулі та застави.

О 7 годині вечером з великими трудощами ми розмістилися в потягу, щоби їхати до Будапешту. З нами їдуть місія до Греції та місії до Угорщини. Зі мною в переділі примістився Е. Чикаленко, який думає залишитися десь в Карпатах біля угорського кордону.

9. лютого. У досвіта проїхали Стрий. Трохи пізніше на перестанкови висів з нашого вагону Е. Чикаленко. Каже, що він тут оселиться у знайомого попа в горах. Шкода було розлучатися зі старим, полишаючи його в непевній ситуації.

Довго й поволі наш потяг тягнувся в гори на високий бескидський перевал, який ми переїхали в Лавочнім. Звідти вже скорше пішов потяг на Мукачів. Цілий день я любувався Карпатами, тепер уже спокійно, не так, як підчас Великої Війни, коли проклинав кожен крок, що ступав по них. Чудову картину творили вони своїми розлогими широкими, а разом з тим і гостроверхими горами, покритими соснами, ялицями та буком. Вони захоплюють величиною своєю широчиною, простором та величаво, чого я не міг ніколи сказати про Кавказькі гори. Там завжди було від них вражіння якоїсь тісноти, скупчености, непривітливої суворости, а в Карпатах я відчував красу чудових гір і необмежені простори рідних степів Запоріжа.

Після Мукачова Карпати раптово почали відходити все далі від нас, знижуватися й скоро наш потяг побіг по угорській низині, що тягнеться до самого Будапешту. Ця низина цілковито перенесла мене в рідні херсонські степи, де також, куди лише оком не кинеш, то все бачиш ріллю та степ безкрайний.

Недалеко Мукачева в наш потяг сіли двоє селян. Одному на вид було років 50, а другому яких з 20. Вони розмістилися в нашім переділі, де вже до того сидів якийсь старий Жид з молоденьким сином, у якого пейси були закручені перед вухами як волоський горіх та ще й обсипані гнидами, немов бісером. Такої неохайности у Жидів на Великій Україні я не бачив.

Селяне сиділи стримано, прислухуючись до нашої розмови. Нарешті, старий зважився й запитав нас, звідки ми, що якось не так говоримо, як тут, або в Галичині говорять. Ми відповіли, що ми з Київа, з Придніпрянської України. Почувши, що ми з „російської" України, старий зняв шапку й почав хреститися. „Так ви з нашого золотоверхого Київа" Ми відповіли: „Так, з нашого українського Київа". При пригадці „золотоверхого Київа" старий ще раз перехрестився.

З цього почалася наша розмова. Старий розповів, що він живе „по цей бік Карпат". Тут все живуть „наші люде", що займаються скотарством та потроху хліборобством, але дуже бідують, бо не мають землі. Хто має 4 до 6 моргів, то вже великий багатир. Натомісць багато землі в руках Жидів, з яких дехто має і по кілька тисячки моргів.

Ми звернули розмову на культурне життя наших закарпатських братів. Старий казав, що в школах на загал вчиться більше дівчат ніж хлопців. В залежности від заможности села хлопців вчиться з яких відсотків 25 до 40 до загальної скількости їх у селі. В більше заможних селах більше хлопців учиться в школах. Зі сумом старий оповідав, що яких трицять років тому в школах завели навчання, крім в українській, ще й у мадярській мові й чим далі тим більше мадярська мова випирала зі шкіл мову „руську". З радістю він говорив про те, що тепер з часів революції знову діти вчаться виключно в рідній „руській", або, як ми говоримо, в українській мові. Ще до того в школах учать німецької мови, „щоби не бути дурними серед чужих людей", як пояснив старий селянин.

Тут же при нас у нього розгорілася сварка з Жидом за те, кому краще живеться на Закарпаттю: чи Жидам, чи Руснакам. Старий докоряв Жидам за те, що вони в часи війни доносили Мадярам на Українців, „руських", ніби вони тягнуть до „Москалями", а Мадяри за це жорстоко переслідували „наших людей".

Далі від Мукачева, десь в Токайській долині, до нас у потяг знову сів місцевий селянин з дівчиною яких років 18-ти. Розговорилися з ними і знову виявилося, що він з місцевого українського села, яке положене тут в Токайській долині. Старий віз свою доньку до Відня, щоби там зробити операцію її очей, бо вона почала сліпнути на катаракт. Знову в розмовах виявилося у нього більше прихильности до Українців з російської України, ніж з Галичини. Київ для нього також був симаолом „нашого святого міста".

10. лютого. Приїхали до Будапешту: З великими трудощами знайшли собі приміщення в „Гранд Готелю" на „Маргіт Шігет", острові, що знаходиться серед Дунаю в самім місті між Будою та Пештом. Цей острів знаменитий гарячою жерельною водою. Я тут майже три дні відпочивав, любуючись криголомом на Дунаю та пробудженням весни в природі. Кашель у мене почав лекшати. Гаряче жерело води, що має до яких трицять степенів тепла, якесь дивне вражіння робить, бо воно тече на острові серед зимної й великої ріки. Льокай в готелю пояснив, що ця вода посообляе „від апетиту", більше навпаки: збуджує апетит.

11 і 12 лютого. Будапешт робить таке вражіння, що місто спить. Повний торговельний застій. Ціни на крам разів у три дешевші від київських. Також ціни й на харч. Зовнішніх слідів революції ще нема. Таксамо, як і до революції, стоять на своїх постах шуцмани. На залізницях і скрізь в установах порядок, населення виконує всі приписи нового життя у них йде иншим шляхом ніж у нас. У них воно йде шляхом перебудови, а у нас шляхом руїни. Тому ми й досі нічого не збудували.

Дунай чудова ріка. Вода його зеленого (бірюзового) кольору й прозора, прозора. Швидко, але плавно він несе кригу. Можливо за скільки днів зовсім очиститься від неї. Я багато сиджу перед відчиненим вікном і любуюсь просторами води та слухаю, як внизу під вікнами хлюпочиться вода та тріскає крига. Почуваю, що прибуваютъ у мене сили і вже шкодую, що виїхав з України, де тепер товариші ведуть героїчну боротьбу з ворогами.

13. лютого. О 7 год. 50 хвилин вечером виїхали до Відня. При допомозі члена нашої місії д-ра Ярослава Савчака, влаштувалися добре у вагоні першої кляси. Подорож відбулася без жадних пригод. Поведення прикордонної влади та митних урядників було як найліпшим.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕ ЗАБУВАЙМО ВАЖНИХ МОМЕНТІВ.

В місяцю серпни б. р., як доносить нам „Свобода", має відбутися в Англії з'їзд делегацій всесвітнього союза пластових (скавтових) організацій.

На пласт, цебто скавт, кладуть всі культурні народи світа велику вагу. Це організація, яка складається виключно з молоді, на якій будується теперішна модерна державність кождого народа.

Нарід без характерної молодежи се народ без будучности.

Тому ми радіймо, що й ми, хоч поневолені, маємо пластову організацію, яка нарівні з другими візме участь у всесвітнім з'їзді.

Не вистарчає лише радіти. Нам треба й прийти з матеріяльною помічю українській скавтовій делегації, і тим доказати, що й ми також знаємо вартість великого народнього чинника, яким являється пластова (скавтова) організація.

Складаю на цю ціль від себе $5.00 і отсею дорогою прошу усіх товаришів дякоучителів показати примір своїм громадянам.

Иосиф Буката,
Перт Амбой, Н. Дж.

ВСЕУКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА БІБЛІОТЕКА.

У Всенародній Бібліотеці України при Всеукраїнській Академії Наук утворено новий музичний відділ, завданням якого є стати за головне нотосховище України, бути за головну базу для студій українських вчених у галузі музикознавства, бути за одне із знарядь поширення музичної культури серед широких мас працюючого люду України. При ньому закладено також історичномузичний музей.

Багато цінного матеріялу, що міг би поповнити фонди музичного відділу бібліотеки та музичного при ньому музею, порозкидано по ріжних кутках нашої країни. Майже в кожному помешканні є якась кількість нот, музичних книжок, журналів тощо, іноді цілком зайвих, що лише заваджують полиці, не мають для їх власників майже ніякої цінности. Тимчасом весь такий матеріял міг би придатися для наукової роботи, міг би бути належно використаний у бібліотеці, збагатив би фонди національного книгосховища України, Всенародньої Бібліотеки.

Бібліотека звертається до установ, організацій, окремих громадян усіх українських земель з проханням жертвувати:

а) нотні рукописи (твори, записи народніх пісень, колядок, псальм, дум, тощо), рукописні музичні трактати, статті, листування музичних діячів та інш.;

б) нотні стародруки, старі музичні підручники, книжки, журнали, газетні вирізки;

в) взагалі всякі ноти та книжки й журнали з музичних питань усіма мовами;

г) старовинні музичні інструменти (хочаб і попсовані) всіх народів та приладдя до них;

д) портрети й автографи музичних діячів, фотографії окремих музик і цілих музичних організацій і груп, афіші та програми вистав з музикою й концертів, реліквії музичних діячів та інше.

Всенародня Бібліотека України також подякує і за всякі відомости про те, де можна роздобути чи придбати згадані вище матеріяли для музичного відділу та музичного при ньому музею.

Пожертви, повідомлення та пропозиції продати ноти чи книжки бібліотека просить надсилати на адресу: Київ, бул. Шевченка, 14. Всенародня Бібліотека України. Пересилка пакунків поштою на адресу бібліотеки, на підставі постанови уряду (Зб. Уз. та Розп. Уряду УСРР. 1923, ч. 8), даром.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Братство св. Апп. Петра і Павла, відділ 257 У. Н. Союза в Джерзи Сіті, Н. Дж., просить всі Братства і Товариства, щоби стрималися і не робили ніяких забав на суботу, 7. вересня 1929 р., тому, що повисше Братство в сей день робить Баль. 171-3

ЗА УРЯД БР. СВ. АПП. ПЕТРА І ПАВЛА:

Д. Коляда, предс.; **С. Федович,** секр.; **А. Жубрид,** кас.

Із китайських анекдот.

Гість приніс до кравця сукна стільки, скільки саме треба на одяг і хоче почекати, заки кравець скроїть. Кравець мірить і мірить, але ніяк не може рішитися кроїти.

— Чомуж не кроїте? — питає гість.

— Та коли скрою на вас, не буде досить для мене, колиж скрою для себе, не останє нічого для вас.

ЖЕРТВИ НА СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА

зложені в травні і в червні 1929 р.

При посвяченню будинку У. Н. Союза дня 12 травня 1929 р. жертвували:

Тов. Запорожська Січ, від. 75 У. Н. С., в Дітройт, Міш.	$50.00
Тов. Зоря, від. 69 У. Н. С., в Ню Йорку, Н. Й.	25.00
Бр. св. Михаїла, від. 213 У. Н. С., в Байон, Н. Дж.	25.00
Тов. Запорожська Січ, від. 234 У. Н. С., в Елізабет, Н. Дж.	25.00
Бр. св. Андрея, від. 12 У. Н. С., в Йонкерс, Н. Й.	10.00
Сестр. Любов, від. 37 У. Н. С., в Елізабетпорт, Н. Дж.	10.00
Евген Тимкович, чл. 127 відділу У. Н. С.	10.00
Теодор Глюз, член 291 відділу У. Н. С.	5.00
Теодор Федусь, член 309 відділу У. Н. С.	5.00
Григорій Євусяк	5.00
Михайло Клюсик	5.00
Платон Стасюк	5.00
Осип Федасюк	5.00
Петро Харко	5.00
Петро Данчишин	2.00
Анна Дзюрдзевич	2.00
Франко Звір	2.00
Петро Капелюх	2.00
Йосиф Коцюбка	2.00
Юрій Небор	2.00
Микола Скрипець	2.00
Іван Сокирка	2.00
Семен Фецко, Йонкерс, Н. Й.	2.00
Микола Худяк, чл. від. 256 УНС	2.00
Олена Шпорлюк	2.00
Юлія Юревич	2.00
Тимко Янсевич	2.00
Антін Жубрид, чл. 257 від. УНС	1.00
Іван Ґураль, чл. 380 від. УНС	1.00
Мих. Марків, чл. 130 від. УНС	1.00
Василь Головецький чл. 227 від. УНС	1.00
Андрій Савран	1.00
Дмитро Левицький	1.00
Антін Клим	1.00
Петро Костів	1.00
Кароль Сідзінський	1.00
Василь Футулуйчук	1.00
Василь Микитин, чл. 42 від. УНС	1.00
Іван Сорока	1.00
Іван Зборовський	1.00
Михайло Олексів	1.00
Андрій Бончак	1.00
Михайло Тимчишин	1.00
Михайло Притула	1.00
Григорій Яськів	1.00
Василь Бродський	1.00
Володимир Рекрут	1.00
Онуфрій Шабатура	1.00
Онуфрій Стецків	1.00
Стефан Палка	1.00
Василь Гриньків	1.00
Мартин Барабаш	1.00
Володимир Лелет	1.00
Михайло Федорів	1.00
Омелян Рекрут	1.00
Теодор Харшут	1.00
Михайло Свідер	1.00
Андрій Паславський	1.00
Петро Ґарбінський, чл. 226 від. УНС	1.00
Мафтей Притуляк	1.00
Михайло Ратушний, чл. 361 від. УНС	.50
Григорій Лесюк	.50
Григорій Демяник	.50
Антін Нагребецький, чл. 294 відділу УНС	.50
Чистий дохід Комітету Злучених Відділів У. Н. Союза в Джерзи Сіти, Н. Дж., з його прибутків	37.80
Разом	$288.80

З нагоди 35-літного ювилею У. Н. Союза жертвували:

Бр. св. Андрея, від. 1 УНС, в Шамокін, Па.	$100.00
о. Лев Левицький, Клівленд, О.	50.00
о. Йосиф Чаплинський, Нюарк, Н. Дж.	25.00
Сестр. Пресв. Богородиці, від. 151 УНС, в Алентавн, Па.	15.00
Бр. св. Івана Хрестителя, від. 247 У. Н. С, у Вілмінґтон, Дел.	10.00
Разом	$200.00

БРІДЖПОРТ, КОНН.

Петро Гринюк, чл. 59 від. УНС ..$3.00

ПІТСБУРҐ, ПА.

Члени бр. св. Івана Хрестителя, від. 96 УНС, жертвували: Іван Войтович $2.00; Гнат Вороняк і Іван Рудик по $1.00; Михайло Бобак, Йосиф Ґбурик і Петро Савчак по 50 цнт.; Йосиф Ґезімій 25 цнт. — Разом ..$5.75

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Бр. св. Петра і Павла, від. 257 УНС, жертвувало зі своєї каси ..$5.00

АКРОН, ОГАЙО.

Бр. Сошествія св. Духа, від. 295 УНС, прислало дохід з балю в квоті $50.00. Члени тогож відділу жертвували: Ґаламай Теодор, Курпіта Григорій, Сенюта Іван і Тивоннук Евстахій по $2.00; Борович Мих., Бур Йосиф, Цепко Іван, Цепко Олекса, Цепко Конст., Хорощак Мартин, Дрекслер Стефан, Ґеряк Михайло, Косоноцький Андрій, Намачинський Тимко, Мельник Омелян, Петруха Михайло, Сорока Микола, Славич Павло, Сердинський Яків, Шляхетка Ів. і Пулк Ч. Василь по $1.00. — Разом $25.00, а загалом ..$75.00

СПРІНҐФІЛД, МАСС.

Гр. Григорій Довгань, член 171 від. УНС, в Голийок, Масс., зібрав на гостині в домі гр. Івана Гниди (гостина була з нагоди першої сповіди сина гр. Гниди) отсі жертви: Іван Дзвіник, Григорій Довгань, Іван Кушак і Андрій Стрихалюк по $1.00; Антін Зимніцький і Іван Гнида по 50 цнт. — Разом ..$5.00

ДІТРОЙТ, МІШ.

Гр. Теодор Медвідь зібрав від своїх гостей на забаві в його домі: Стефан Кузич $5.00; Теодор Медвідь, Іван Форись і Амвросій Пшеничний по 50 цнт. — Разом $6.50

ЗІСТАВЛЕННЄ.

Жертви при посвяченню будинку У. Н. Союза	$288.80
Жертви з нагоди 35-літнього ювилею У. Н. Союза	200.00
Члени У. Н. Союза жертвували	33.75
Дохід з балю 295 відділу У. Н. Союза	50.00
Відділ 257 У. Н. Союза жертвував зі своєї каси	5.00
Жертви з двох принагідних забав	11.50
Разом	$ 589.05
Попередно оголошено	46,160.72
Разом	$46,749.77
Розходи за час від 1 травня 1926 до 30 червня 1929	2,064.05
Остає в банку	$44,685.72

Комітет Сиротинця-Захисту У. Н. Союза.

З ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

НАЇЛИСЯ ДУШОНЬКИ ЧАСНИКУ...

Березова Лука, Петрівський район.

Відомо, що самокритика це зброя, яка допомагає викривати хиби в нашій роботі, але не подобається вона тим, хто почуває себе нечистим. Добрим прикладом цьому є Б-Лука, де керівники установ та дехто з партійного осередку бояться самокритики. Ось приміром член партії — Оченаш заявив так: „Я взагалі на самокритику не звертаю уваги і визнаю таку постільки, поскільки вона не чепуха". Останні теж приблизно так ставляться, а в наслідок цього самокритики у Б-Луці ще не розгорнулася. А критикувати є що: у Б-Луці є випадки зловживань, розтрати, пиятство, кругова порука серед керівниками установ. Райорганізації так само констатували, що у Б-Луці справи не в порядку, і що коли через самокритику не вдається цього виявити, необхідно шукати інших заходів, щоби викрити ненормальности.

Ось вам і конкретні носії зла: **Коцько І.** голова с.-р. має розтрату до 500 карб. Будучи головою, на кожному кроці порушував бюджетову дисципліну, покривав і виручав із біди інших керівників установ, даючи на час ревізії гроші іншим установам. Підчас ревізії с-р. брав гроші у голів кооперації, цим покриваючи свої розтрати, не здав грошей від самообкладання 1928 року до ощадкаси та використовував не по прямому призначенню. Не виконував вказівок попередніх ревізій в даному питанні.

Цей же голова с.-р. розвалював колектив із своїм тестем Кириленком. Брав гроші з колективу, щоби здати с.-г. податок і прикарманював їх, їздив до Полтави викупити вексель, векселя не викупив, а гроші прикарманив, був виданий кредит колективу, який вони між собою з Кириленком прикарманили. До речі — Кириленко, будучи у колективі, орендував 12 десятин сінокосу і три роки нічого не сплачував за нього. Відомо, що прикарманювання грошей колективу породжувало усякі непорозуміння в колективі, дезорганізувало роботу. Члени колективу говорили: „Доки ми будемо робити на Коцька та Кириленка, доки вони наші копійки будуть прикарманювати?"

Не гаразд справа і по лісовому господарству, але тут через хаос у справах виявити дійсний стан занадто важко. Особливо коли приступили до ревізії, то уповноважений Карпуша поставив питання — „Чого ви від мене хочете".

В споживчій кооперації голова **Заморт,** який любить випивати, а потім пяний губить портфель з цінними паперами, чоботи.

У цього по касі виявлено недоліку 139 крб. Крім цього у цього така вдача, що коли бере гроші для кооперації, чи від установ, чи у громадян у позику — не оприбутковує.

С.-г. кредитова кооперація фінансує приватних осіб, державить по закупці живности спекулянта вихідця із куркульського елементу **Мелешка,** підвідчитність якого досягла великих розмірів і останнім гроші використовуються без певної контролі. Є розтрата за членом правління Курочкою. У наслідок повної бездіяльности правління не стягнуто простроченого кредиту на 3043 крб.

Голова кооперації Оченаш допомагає покривати розтрати Коцькові, даючи йому гроші. Виявлено 5 зобовязань, підписаних громадянами на видачу позики, що в дійсності не видана, алеж ці зобовязання дають можливість повсякчас списати повну суму у позику.

Не свій.

(„Радянське Життя", Ромни, Полтавщина).

ЦАРСТВО МЕРЦІВ.

Англійський публіцист лорд Персівел Філіпс помістив у „Дейли Мейл" цікавий опис катакомб у Палермо (в Італії) у монастирі оо. Капуцинів. Цей музей небіщиків дав тему музикові Сен Сеансові для скомпонования „Танцю Кістяків".

— Я бачив мумії королів Португалії, замкнені в скляних домовинах, — пише Філіпс — і оглядав тіла фараонів, але ніколи ще не відчував такого жаху, який заволодів був мною, коли я поступив до сицилійської держави померших. У величезній темній пивниці, схожій на салю покинутого музею, побачив я під стінами ряд непоровушних людей. Уявіть собі підземне місто мерців, які не ворушаться, зодягнені в одяги ріжних часів, наче статисти, що беруть участь у ревії моди.

Купці та вояки, світські достойники та духовники, жінки і дівчата у білих серпанках, смотрики та діти. Горожани Ґалерма, які померли до року 1881., спочивають у відчинених домовинах, інші — привязані до муру шнурами. Є їх щось вісім тисяч.

Черінець, що опроваджував по тім царстві мерців англійського журналіста, був маломовний, тому Філіпс не довідався ближчих подробиць у звязи з історією того дивного цвинтаря.

В мрячнім світлі воскової свічки зявлялися по черзі пергамінові лиця, чорні очні ями та вишкірені зуби небіщиків. Стоять вони рядами під стіною — безформені кадовби у лахміттю, серед якого вилискуються прикраси офіцирських однострої, міняться фіолітні ганчірки на рясах пралатів, мають легесенькі серпанки дівчат.

Якийсь небіщик перехилив голову на рамя, інший держить у костистих пальцях пожовклу фотографію якогось тіловитого добродія з чорними вусиками. Лисий череп вишкіряє зуби в глумливому сміху, на його щоках звисає поломаний вінець штучних цвітів. Із гостроконечистих рамен звисає подерта атласова сукня. Цей кістяк був колись молодою дівчиною. Побіч стоїть старша жінка в чіпці, підвязаним під щокою, в якій хитаються два зуби. Поморщені бронзові мумії дітей лежать у камяних нишах.

Найстрашніше враження роблять повісельники, що колихаються на шнурах. Є їх кількасот. Висять рядом прикріплені до стін мумії в лахміттю.

В подовжній склепленій салі застигла неповорушно процесія черців. Кожен із них має на плечах картку, на якій вписане імя небіщика і дата його смерти. Порожні очні ями наче глядять на прохожого, вишкірені зуби сміються злобно з переляканого мандрівника, який нараз освідомлює собі, що й його тіло мусить обернутися в пил.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

КЛІВЛЕНД, О.

Збірка на боєвий фонд.

З нагоди обізду полковника Січових Стрільців Евгена Коновальця по українських громадах в Америці відбулося принятя так дорогого гостя в нас в Клівленді. В тій цілі завязався комітет з представників майже всіх товариств, братств, кружків і инших організацій та інституцій. Цей комітет урядив у день приїзду полковника загальне віче. До скликання і переведення цілого віча вибрано екзекутиву з членів: Семен Федик, предсідатель; Іван Сподар і Стефан Г. Палівода, секретарі. Віче було скликане на день 30 червня о 4 годині пополудні до залі Українського Народного Дому. В означений час предсідатель отворив віче й пояснив ціль і значіння його. В короткій бесіді предсідатель заявив, що ціль сего віча є та, щоби ми, Українці, котрі цінимо українську визвольну роботу, мусимо допомогти їй та допомогати їй не словом, а ділом. Цього дня ми в нашій громаді витаємо одного з головних борців, пана полковника Укр. Армії Е. Коновальця. З цієї нагоди сьогодня ми сповнимо наш громадянський обовязок і своїми жертвами піддержимо українську визвольну боротьбу. На закінчення голова закликав вічевиків вислухати слів нашого гостя та поставитися бодай ще щиро до тої акції, котру провадить полковник Ев. Коновалець.

Відтак хор „Бандурист" відспівав дві пісні: „Верховино" і „Коновоньки". Потім до слова прийшов полковник Е. Коновалець. Промова Коновальця була коротка й зрозуміла. Ясно висказані слова не підуть у пустиню, бо вони запали в серця слухачів. По промові Коновальця знова хор „Бандурист" відспівав кілька пісень: „Гамалія", „Гей, браття, до зброї". Потім панна Ольга Романець, відспівала сольо, чим довершила спів хору „Бандурист", котрий добре вивязався зі своїми виступами.

В часі виступу хору була збірка. По збірці предсідатель зложив подяку за жертви й покликав до слова місцевого українського адвоката, З. Малецького, котрий в своїй промові зложив привіт панові Коновальцеві в імени української громади в Клівленд та закликав присутних до дальшої праці на народнім полі. Відтак хор „Бандурист" відспівав „Ще не вмерла Україна". На тім віче закінчилося.

Збірка принесла $212.40. Жертводавці, котрі подали свої имена, є слідуючі: о. Лев Левицький $25.00; по $5.00: В. Малецький, Т. Мураль, І. Тарнавський, В. Лесько; по $4.00: В. Козюк; по $2.00: І. Тремлюк, С. Федик, М. Гопко, К. Волянська, П. Корпиш, І. Бузіль, М. Когут, Ф. Котюш; по $1.00: М. Федорчак, Д. Грабовський, С. Г. Палівода, Л. Данилик, В. Скірка, Ю. Гірняк, А. Панасюк, О. Качмарик, С. Морозович, В. Репужинський, А. Хміль, В. Чайківський, Н. Зарічний, П. Дяниш, Н. Шуманський, І. Кухта, Т. Оляр, В. Вепс, Р. Кушнір, І. Сподар, В. Лесяк, О. Брентович, М. Гомзяк, Гр. Коцішевський, Д. Товарницький, М. Коліхач, К. Галюк, А. Стандречук, В. Третяк, А. Бацівна, Т. Кальмук, Н. Рой, С. Холодницька, П. Гуменіцька, А. Садовський, П. Волянська, В. Курч, Р. Павлишин, І. Богайчук, Ч. Кульчицький, Д. Скрук, А. Котович, А. Біленецький, А. Скуратко, В. Мумрик, Н. Котович, І. Трусь, Чеміль, Т. Боберко, І. Попович, Швагуляк, Сеник, Дмитрусевич, Шамагала, Дорош, В. Форемний, Петрівський, Я. Волянський, П. Болеста, М. Рнмар, І. Пірікжок, Ю. Бліщ, Н. Задорецький, М. Лев, М. Бурко, О. Купчик, П. Полівкевич, В. Волянський, П. Корпан, Н. Щупак, М. Мураль, П. Павлусь, І. Ільків, П. Вечерковський, М. Мищишин, К. Габрільська, М. Притуляк, О. Кушляк, А. Смик, І. Гаврик, П. Пелехатий, Н. Костик, В. Шевчук, Е. Шевчук, І. Лежан, А. Качут, М. Ярема, К. Кольмук, В. Сидір, Й. Федик, П. Кидів, С. Постелюк, Т. Ощипок, М. Митришин, С. Бісітий, П. Чайка, О. Ощипок, І. Каспіян, І. Видиш, А. Сподар, Гр. Сорочак, В. Товарницький, М. Форналь, Т. Сорока, М. Сеник, М. Хамуляк, В. Кавінський, Гр. Савчак, Гр. Хоростинський; по 75 центів: Ст. Паливода, П. Пук; по 50 центів: Кр. Хромейко, П. Жмінка, І. Сучін, І. Малахісь, Н. Пукач, І. Жук, П. Купчевич, А. Сербай, К. Карабін, Г. Сутко, Ф. Івановський, А. Свіжинська, І. Симчук, І. Сидорович, С. Слабий. Можна думати, що й українські інституції ухвалять якусь жертву, котра підвисшить нашу складку. Вічеві розходи були $47.40 а $165.00 вислано в призначене п. Коновальцеві місце.

Цінить громаду по ділах, а не по словах. Українська громада в Клівленд не є так розбита, як хто представляє, але на разі дається відчувати брак проводу. Треба сподіватися, що з бігом часу вона створить собі провід. В Клівленд числиться більш як 10 тисяч громадян, але до народної роботи береться все одна і та сама горстка людей, що своїми жертвами піддержує добродійні ціли. Велика частина наших громадян зістається спокійно за межами народної праці і байдужно собі дивиться ненаше її ніщо не обходило. Так дальше не може бути.

Громадяне! Застановіться над справою нашої неньки України. Обовязком нашим є помагати народній справі, щоби ми вивязалися як слід. Нашою найголовнішою задачею тепер буде утворити в Клівленді залізний фонд на ціль визвольної боротьби.

Стефан Г. Паливода.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Збірка на інвалідів на пікніку.

На пікніку тов. „Зоря", від. 69. У. Н. С., що відбувся дня 14 липня, гр. Гриник закликав зібраних до збірки на наших інвалідів. Збіркою занялися панночки: М. Боднар, Е. Єдинак і Дмитрів, котрі зібрали суму $26.00. На сю суму складася теж жертва гр. М. Васильшина в сумі 10 долярів

Присутний.

Глухий відвідав підчас дощу свого сусіда. На порозі сидів пес й гавкав, але глухий, самособою, не чув нічого.

— Мусите зараз покликати гицля, — каже глухий сусідові.

— Та чому?

— Ваш пес певно хорий на якусь тяжку недугу. Гляньте лише, як лакомо хватає каплі дощу.

ЧИМ ЗАСТУПАЛИ ЧАСОПИСИ В СТАРИНУ.

Доба розцвіту бесідництва. — Римські „денні записки". — Мур-газета. — Помпейські написи на мурах. — Оголошення. — Любовні визнання. — Виборча агітація.

Нині, коли часописи стали самозрозумілою потребою щоденного життя, мало кому приходить на думку, що також вони мали початки та перешкоди на шляху свого розвитку. Вже в старину, коли то було кілька дозрілих культур, знаходимо щось, що можемо назвати першими спробами часописів, але їм іще недоставало головних прикмет часописів у нинішньому значінні. Старинні часи були інакші. Характеристичною прикметою старинних часів було, що всі події публичного життя (себто це, що нині найбільше заповняє стовпці газет) оповіщувано устно. В старину процвітало бесідництво (красномовність). Так як нині виглядає це на політичних мітинґах, так тоді бувало майже що дня на римському форумі (площі) або на старогрецькій аґора, де зосереджувалося все життя.

Бесідником був кожен, хто був бодай трохи здібний, а розумівся на державних справах або мав на них особистий вплив. Величезний розвиток і високий рівень бесідництва в старину є чимсь, на що ми в наших часах дуже вбогі та не можемо дивуватися, що в тодішніх часах таких засобів не лише вистарчило, але й більше відповідало ніж часописи. Живе слово в порівнанні з писаним має більший вплив: є більше суґґестивне завдяки запальчивости та темпераментові бесідника. В порівнанні з писаним має, щоправда, цю невигоду, що є обмежене лише на менше слухачів, коли писане слово читає цілий світ. Живе слово чуло лише стільки людей, скільки було присутних на зборах.

Це є великою доброю прикметою писаного слова та часописів, що можуть продістатися всюди при нинішніх комунікаційних засобах і що ні поширюються в сотках тисяч, а навіть і мільонах примірників до найдальших закутин країн.

Першими старинними спробами часописів можемо назвати римські „акта діюрна" (денні записки), в яких подавали звіти з діяльности сенату, а які виставлювано для прилюдного перегляду. Недоставало їм, щоправда, скорого та правильного поширювання, але для цього в початках не було засобів тай це є наслідок ментальности (способу думання). Для них державою було направді вже само місто (Рим), у якому дійсно зосередилося все духове життя та культура. Провінції взагалі не цікавилися, хіба в границях матеріяльних, тим менше окраїнами держави.

Крім „акта діюрна" були ще т. зв. „акта популі" (записки народу), які повідомляли про події в цісарській родині, про випадки смерти, народини, весілля, подорожі, розпорядки і державні події. Обоє не були взагалі органом громадської думки.

Інакше було в староіталійськім місті Помпеях. (Помпеї засипав попіл підчас вибуху вулькану Везувія в 79 році після Христа, тому вони мають велике значіння для археольогічних студій, бо під лявою та попелом заховався ненарушений образ життя в старину). На мурах помпейських будинків виписували вістки, призначені для цілого міста або для якогось гуртка. Так читаємо нераз, що „будуть уладжені змагання", на які автор запрошує примайливими словами, що „буде змагатися тридцять дві пари", що „буде тровля (лови) і великий бій".

Частина тих написів має значіння майже наших оголошень, бо довідуємося, що „заблукавша кобила з сідлом буде звернена властникові за нагородою". З інших видно, як мала була мешканева кріза, бо богато разів оголошують, що є до винайму мешкання або крамниця.

Найбільше є вісток особистого характеру. Бажання з нагоди нового року, післане таким способом, є чимсь звичайним. Далі поздоровлення, речениці сходин, підозрілі оголошення дівчини або її факторки (свахи), мало похлібні особисті вістки, в яких або ворожі табори роблять свої порахунки, або обманені залюблені (є їх там дуже богато), з яких видно у розпуці обіцяне Венері (богині любови), що поломить їй ребра, інший погрожує дівчині: „Нікерате, дурна безстиднице, яка відпроваджуєш Феліціяна аж до ворів, затям собі бодай це..."

Богато написів торкається старинної виборчої агітації, що відбувалася, як і нині. В написах вичисляють визначні прикмети кандидатів публичних урядів, а подеколи обіцюють виборцям ріжні прислуги, коли поможуть. Не хибує й протиагітації, яка поручає цього кандидата як „вічнього спюха, братам із мокрої дільниці злодіїв, волоцюг" і т. д. Одну пеструю низку написів закінчив якийсь дотепний так: „**Дивуюся, муре, що ти не завалився, коли двигаєш на собі стільки глупоти!**"

НА ФІЛІПІНСЬКИХ ОСТРОВАХ УЖЕ НЕ ЖЕРТВУЮТЬ ЛЮДЕЙ.

Американські війська вкінці викорінили дивний звичай жертвувати людей богові Мумбо-Джомбо, який був на тих островах із найдавнійших часів. Колиб дощ не впав у відповідний час, тоді ватажки племен, які все ще є зовсім дики на тих островах, зійшлися й умовилися, що конче треба принести в жертві якусь дитину, щоби переблагати богів. Чотири туземці подорожували у глубину країни або на сусідні острови, щоби вишукати відповідну жертву. Ця жертва, то мусіла бути 8-літня дитина з косими очима, глуха, німа і придуркувата. Колиб таку дитину найшли, тоді вертались би очікувані цілим племенем, яке приладжувало забаву. По забаві зачиналася жертва. Їх довгі ножі „больо" покрили корою молодого дерева, а на копія позавішували ріжні стебла, обвинені шкіряними мотузками. Нещасного „злого духа" привязували до дерева й пробивали списами та сікли ножами. Після такої „жертви" посічене на кусники мясо кождий відносив до своєї хати тай там вижидали, щоби впав дощ. Колиб це відразу не помогло, приносили ще жертву, шукали якої старої баби тай так воно тягнулося, доки не впав дощ. Останню таку жертву принесено недавно, але американські вояки прийшли у село саме в тую хвилю і винищили це племя. Інші племена вже відучені від такого приношення жертв, тому нема страху, щоби щось таке повторилося.